

Wprowadzenie	5
1. Historyczne i ideowe tło niniejszej pracy	5
2. Cel pracy	11
3. <i>Status questionis</i>	12
4. Metoda i struktura pracy	16

CZĘŚĆ I

OGÓLNY ZARYS ANTROPOLOGII KLEMENSA ALEKSANDRYJSKIEGO

Rozdział 1. Stworzenie człowieka	21
1.1. Bóg stwórcą człowieka	21
1.2. Kiedy Bóg stworzył człowieka	23
1.3. Dlaczego Bóg stworzył człowieka	29
1.4. Jak człowiek został stworzony	36
1.5. Z jakiego surowca człowiek został ukształtowany	37
1.6. Jak Logos kształtuje człowieka	39
Rozdział 2. Cel człowieka	47
2.1. Pełna doskonałość	49
2.2. Życie wieczne	49
2.3. Poznanie Boga	50
2.4. Kontemplacja oparta na prawdziwej wiedzy	55
2.5. <i>Oikeiōsis</i>	60
2.6. Upodobnienie się do Boga	61
2.6.1. Upodobnienie się do Boga – idea zapożyczona od Platona	63
2.6.2. Upodobnienie się do Boga jako cel pośredni	67
2.6.3. Logos przewodnikiem i pomocą w upodobnieniu się do Boga	69
2.7. Usynowienie	72
2.8. Osiągnięcie doskonałej męskości – dziedzictwo	76
2.9. Przebóstwienie	78

CZEŚĆ II

LUDZKA CIELESNOŚĆ W JEJ BUDOWIE I FUNKCJONOWANIU

Rozdział 3. Powstawanie człowieka jako jednostki	84
3.1. Człowiek współpracownikiem Boga	84
3.2. Rządzący i podległy element duszy w powstawaniu człowieka	91
Rozdział 4. Budowa i fizjologia ciała ludzkiego	96
4.1. Uwagi wstępne	96
4.2. Wzrost ukształtowanego człowieka	98
4.3. Narządy ludzkiego ciała i ich funkcjonowanie	99
4.4. Duch cielesny zasadą funkcjonowania ciała	104
4.5. Piękno i harmonia ciała	105

CZEŚĆ III

CZŁOWIEK JAKO ZŁOŻENIE Z CIAŁA I DUSZY

Rozdział 5. Ciało i dusza oraz ich wzajemne relacje	108
5.1. Wpływ stoicyzmu na rozumienie budowy człowieka	108
5.2. Podział człowieka na duszę i ciało a Biblia	112
5.3. Modele relacji ciało-dusza	114
5.3.1. Człowiek jako centaur	114
5.3.2. Ciało grobem duszy	115
5.3.3. Ciało więzieniem i kajdanami duszy	118
5.3.4. Ciało znakiem i narzędziem duszy	126
5.3.4.1. Stara łódź	127
5.3.4.2. <i>Δορά</i> – zdarta skóra	127
5.3.4.3. Szczerozłoty diadem	130
5.3.4.4. Okrycie (<i>σκεπή</i>), szata (<i>ἐσθής</i>), tkanina (<i>ὑφός</i>) duszy	132
5.3.4.5. Poznawcze narzędzie duszy	133
5.3.4.6. Narzędzie świadectwa	135
5.3.5. Ciało jako mieszkanie duszy	137

5.3.6. Ciało jak kształt (<i>σχήμα</i>) duszy	142
5.4. Pierwszeństwo duszy nad ciałem	144
5.5. Ciało-dusza nie wspólnotą, lecz złożeniem	153
Rozdział 6. Płciowość człowieka	157
6.1. Klemens mizogin?	157
6.2. Pochodzenie kobiety – zarzut Focjusza	160
6.3. Ta sama natura mężczyzny i kobiety	164
6.4. Różnice pomiędzy mężczyzną i kobietą	166
6.5. Wyższość mężczyzny nad kobietą	167
6.6. Perspektywa eschatologiczna	172

CZĘŚĆ IV

NIEWOLA NAMIĘTNOŚCI I WYZWOLENIE Z NICH

Rozdział 7. Cieleśność a namiętności	177
7.1. Definicja namiętności	177
7.2. Nieprzetłumaczalność pojęcia <i>πάθος</i>	179
7.3. Słowo <i>πάθος</i> i słowa pochodne w użyciu Klemensa Aleksandryjskiego	180
7.4. Klemens a stoicy	181
7.5. Klemens a gnoza heterodoksyjna	183
7.7. Natura ludzka skłonna do namiętności	185
7.8. Grzech pierwotny	188
7.9. Perspektywa uwolnienia z niewoli namiętności	194
Rozdział 8. Logos i ciało	196
8.1. Uwagi wstępne	196
8.2. <i>Ze On właśnie jest Synem</i>	198
8.2.1. Relacja Ojca i Syna	203
8.2.2. Synostwo Boże Logosu a cieleśność	205
8.3. <i>Ze On właśnie przyszedł</i>	207
8.3.1. Zarzuty Focjusza odnoszące się do wcielenia	208
8.3.2. Odpowiedź na zarzuty Focjusza	209
8.4. <i>Jak przyszedł</i>	213
8.4.1. Synostwo Logosu jako rodzaj wcielenia	214
8.4.2. Stwarzanie jako rodzaj wcielenia	216

8.4.3. Działalność Logosu poprzez proroków jako rodzaj wcielenia	218
8.4.4. Logos w ludzkim ciele	220
8.4.5. Kościół i Chleb eucharystyczny jako Ciało Chrystusa	226
8.5. <i>Dlaczego i po co przyszedł</i>	228
8.6. <i>Περὶ τοῦ πάθους</i>	232
8.6.1. Zarzut doketyzmu	235
8.6.2. Fizyczna cielesność wcielonego Logosu	239
8.6.3. Cierpienie wcielonego Logosu	243
9. Podsumowanie i wnioski końcowe	246
10. Summary	257
11. Wykaz użytych skrótów	260
12. Bibliografia	262